

Публічні фінанси як запорука відновлення розвитку України

суддя Черкаського ОАС, викладач-
тренер НШСУ, к.ю.н., с.н.с., доцент
Лариса Віталіївна ТРОФІМОВА

*гнучке правове регулювання під час дії режиму воєнного
стану, урахування судових доктрин і дотримання
рекомендацій КРЄС, висновки Верховного Суду та
адаптація адмінпроцедур є основою у відбудові та для
ефективного захисту людської гідності*

Цілі розвитку, реалії, відновлення

- **мирна розбудова:** 17 Цілей Сталого Розвитку ООН до 2030 року, формування інститутів ринкової економіки
- **режим дії воєнного стану:** переорієнтація на захист суверенітету, перерозподіл на оборону, військовий збір
- **права людини, гідність, баланс інтересів**
оцінка неможливості сплати податків через бойові дії у контексті добробуту кожного

фінансова і соціальна політика

- **криза системи виплат**

обґрунтування пільг

реальні фінансові можливості

недискримінаційний підхід

- **вимоги сучасності**

реагування на демографічні зміни, міграцію

аналіз судової практики

зрозуміле законодавство

Модернізація та стандарти BEPS

- Національна стратегія доходів до 2030 року наголошує на масштабних втратах усіх галузей країни через збройну агресію
- інтелектуальна система аналізу трансфертного ціноутворення BigData TP
- Дія 14 Плану BEPS (поліпшення процедур вирішення спорів) за моделлю ЄС
- законопроект про податкову медіацію

Якість рішень суду як стандарт

- незалежність суддів є правом самих громадян на справедливе правосуддя
- метою кожного рішення є не лише вирішення конкретного спору, а й установлення сталої судової практики
- якісна мотивація і тлумачення — основа попередження конфліктів
- юридична визначеність забезпечує суспільну злагоду

ПОДАТКОВА ДИСЦИПЛІНА

- **обачність платників:** в умовах воєнного стану суб'єкти зобов'язані виявляти високу обізнаність, запобігаючи маніпуляціям щодо сплати податків на тимчасово окупованих територіях (ТОТ).
- **податкова адреса:** добросовісний платник зобов'язаний забезпечити отримання кореспонденції за адресою місцезнаходження, що вказана в ЄДР (Постанова КАС ВС у справі № 820/1864/17).
- **судовий контроль:** ретельну перевірку доводів і сукупна оцінка доказів щодо статусу платників ПДВ, фактів неподання звітності через бойові дії та правомірності стягнень санкцій із податкових агентів

Режими на окупованих територіях

- **КОДЕКС №2755** (Розділ XX, підрозділи 8, 10) визначення переліку територій бойових дій та ТОТ за порядком КМУ; пільги щодо плати за землю, екологічного податку
- ч. 2 ст. 13 **Закону № 1207-VII** здійснення господарської діяльності на тимчасово окупованих територіях заборонено/дозволяється виключно після зміни податкової адреси на підконтрольну територію України
- ч. 9 ст. 13 **Закону № 1207-VII** заборона видачі сертифікатів походження на виготовлену на ТОТ продукцію /товари не можуть бути експортовані чи визнані товарами українського походження

форс-мажор у судовій практиці

- ВП Верховного Суду (№812/292/18):
Сертифікат ТПП не є єдиною і безальтернативною умовою звільнення від пені/штрафів за несплату ЄСВ. Його вимога ДПС є необґрунтованою.
- Справа № 580/982/26: Суд перевіряв неможливість подання звітності з ПДВ та довів необхідність врахування від'ємного значення для коригування зобов'язань.

податкова адреса : строки

- статус ВПО
- умови діючого безвізового режиму
- увага до процедур обліку платників
- планування відновлення регіонів
- відповідальність за помилки адміністрування
- ініціювання змін до п. 45.1 КОДЕКСУ №2755

ТЕРИТОРІЇ

- Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» 15 квітня 2014 року № 1207-VII
- Згідно із Законом України № 2138-IX від 15 березня 2022 року «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України були внесені **зміни до визначення Тимчасово окупована територія**, згідно з яким до такої території відносилась, зокрема, сухопутна територія України, визнана в умовах воєнного стану тимчасово окупованою **рішенням Ради національної безпеки і оборони України**, введеним у дію указом Президента України. Дана редакція Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» діяла до грудня 2022 року
- КМУ постанова від 06 грудня 2022 року № 1364 «Деякі питання формування переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією»
- Наказ 22 грудня 2022 року № 309
- Наказ 28 лютого 2025 року № 376
- абзац 13 пп.69.28 п.69 підрозділу 10 розділу XX Кодексу №2755

Справа №280/5808/23

- <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136179326>
- питання застосовності законодавчих обмежень, що регулюють провадження господарської діяльності та проведення розрахунків із суб'єктами господарювання, зареєстрованими на тимчасово окупованих територіях
- митний орган не встановив обставин, що б могли бути підставою для відмови у поверненні коштів;
- господарська операція, за якою надмірно сплачено митні платежі, **відбувалась до тимчасової окупації міста** Василівка Запорізької області, а тому посилення на частину другу статті 13 Закону про ТОТ є безпідставним;
- є безпідставними посилення представника митного органу на **положення частини шостої статті 13**, оскільки відповідно до зазначеної норми забороняється переказ коштів між тимчасово окупованою територією та іншою територією України;
- суду не надано доказів на підтвердження того, що Позивач просив перевести кошти на тимчасово окуповану територію України.
- митний орган не є органом, який здійснює операції з переведення коштів. До повноважень митного органу належить лише формування або відмова у формуванні висновків про повернення коштів, а питання переведення коштів платнику податків є компетенцією органів Казначейства, які і мають встановлювати наявність заборон та обмежень щодо переведення коштів на розрахунковий рахунок платника податків, який зазначений у заяві про повернення коштів

Справа №620/5134/24

- <https://reyestr.court.gov.ua/Review/126961442>
- підтримка, адміністрування термінального сервера на обладнанні виконавця, створення резервної копії термінального сервера, оновлення програмного забезпечення термінального сервера, антивірусна безпека термінального сервера, створення/ оновлення облікового запису користувача, підтримка, адміністрування системи ELMA, оновлення поштового сервера, резервування поштового сервера, адміністрування локальної мережі, підтримка операційної системи, тощо, за своєю сутністю не є послугами, що потребують їх матеріального виразу на відповідному паперовому носії
- наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22 грудня 2022 року №309 **набрав чинності лише 27 грудня 2022 року**, тобто після перерахунку позивачем коштів ФОП ОСОБА_6 (17 травня 2022 року)
- без відповідного рішення Ради національної безпеки і оборони України, *яке так і не було прийнято, навіть фактично окуповані після 24 лютого 2022 року території України не вважались тимчасово окупованими* і відповідно на такі території не поширювались норми, зокрема, **частини першої статті 3** Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України»

Справа 200/5245/25

- місце провадження господарської діяльності відповідно до Переліку територій
- ВС звертає увагу на те, що відмовляючи у задоволенні позовних вимог апеляційний суд також виходив з такого:
- у повідомленні (заяві) від 30 квітня 2025 року № 30/04-25-1 не зазначені обставини що призвели до втрати та/або неможливості вивезення первинних документів, як то - втрата (знищення чи зіпсуття) первинних документів, *перебування їх на територіях*, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на тимчасово окупованих російською федерацією територіях України, *вивезення документів пов'язане з ризиком для життя чи здоров'я платника*, або неможливе у зв'язку з адміністративними перешкодами, встановленими органами влади тощо
- договір оренди офісного приміщення від 8 жовтня 2024 року № 8/10-2024 не є документом, що підтверджує неможливість пред'явлення первинних документів бухгалтерського обліку та не є безумовним доказом, що підтверджує фактичне ведення господарської діяльності в м. Дружківка Донецькій області.
- позивачем не надано доказів та не зазначено обставин щодо перебування первинних документів, зазначених в переліку до повідомлення (заяви) від 30 квітня 2025 року № 30/04-25-1
- <https://reyestr.court.gov.ua/Review/136179326>

Справа 160/12774/24

- пп. 69.28 п. 69 підрозд. 10 розділу XX «Перехідні положення» КОДЕКСУ №2755 спеціальні правила для підтвердження даних, визначених у податковій звітності
- КАС ВС 129676689 направив на новий розгляд до суду апеляційної інстанції (встановлення факту наявності/відсутності первинних документів на підтвердження даних, зазначених у податковій звітності про здійснення господарської діяльності на території Донецької області)
- повідомлення за формою №20-ОПП є складовою облікових даних платника податків (ЄДРСР 135564840)
- відкрите касаційне провадження 137605994

ЄСПЛ у справі «Ващенко та Третяк проти України»

- <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1995417/>
- заяви № 42489/16 та № 74213/17
- екстраординарний перегляд рішень нижчих судів в адміністративних та цивільних справах на тій підставі, що після остаточного рішення в наступних судових рішеннях відбулося інше застосування матеріального права
- зміна процедур, що діяли до судової реформи 2016–2017 років

ЗНИЖЕННЯ НАВАНТАЖЕННЯ НА СУДИ

- трансформація публічної фінансової політики з переглядом позасудових процедур
- процесуальні фільтри (штучні позови)
- процесуальні фільтри (ч. 5 ст. 13 Закону про судоустрій, ч. 4 ст. 6 Закону про адмінпроцедуру)

- позов громадянина до Держави Україна в особі Верховного Суду про відшкодування моральної шкоди
- суддя не несе юридичної відповідальності за ухвалені судові рішення, крім випадків, коли такі дії містять ознаки злочину або дисциплінарного проступку
- Ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»
- суди та судді здійснюють правосуддя від імені держави, а тому можливі негативні наслідки судових рішень не можуть бути підставою для пред'явлення позовів безпосередньо до суду або судді
- суди не можуть бути самотійними відповідачами у спорах щодо законності власних процесуальних дій
- можливі процесуальні порушення, допущені під час розгляду справи, підлягають виправленню виключно в межах тієї самої судової справи — шляхом апеляційного або касаційного перегляду
- ЄСПЛ у справі «Плахтєєв та Плахтєєва проти України» визнав, що обмеження права на позов проти суддів може переслідувати легітимну мету — захист незалежності судової влади

Дякуємо за ВАШУ увагу!

*фінансова підтримка України
компенсації за зруйноване майно
повернення активів та санкції*

Реєстр збитків

зміцнення стабільності фінансової системи

гранти та позики

зрозуміле правове регулювання

чесна сплата податків

справедливі провадження